

SF Pasaulinės fantastikos Aukso fondas 1

Papildytas elektroninis leidinys

UŽSLINKS NAKTIS

Amerikiečių fantastika

UŽSLINKS NAKTIS

AMERIKIEČIŲ FANTASTIKA

Specialus pataisytas ir papildytas
elektroninis leidimas

LEGENDINIS PIRMASIS
"Pasaulinės fantastikos Aukso fondo"
TOMAS!

Papildytas net **7** naujais apsakymais!!

Šioje didžiausioje per visą Lietuvos istoriją
amerikiečių fantastikos antologijoje:

paskutinės žūstančios civilizacijos
valandos; keista meilė XXIV amžiuje;
velniški burtai prakeiktame mieste;
ginklas, sunaikinęs protingas būtybes
Marse; žiaurūs sielų grobikai Žemėje;
praeityje įstrigęs laiko keliautojas;
krikščionybės likimas
Galaktikos užkampyje.

Tik šioje knygoje reikšmingiausiomis
JAV literatūrinėmis **HUGO** ir **NEBULA**
premijomis apdovanoti apsakymai!!!

Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

1 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Viršelio dailininkas Adomas Matuliaskas

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla „Eridanas“, 1992, 1998

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Turinys

Aizekas Azimovas
UŽSLINKS NAKTIS

Džeimsas Makonelas
MOKYMO TEORIJA

Filipas Dž. Farmeris
ANTRADIENIO PASAULIS

Fricas Leiberis
NESVETINGAS LAKHMARAS

Robertas Šeklis
NEPAPRASTAS GINKLAS

Robertas Silverbergas
PAKELEIVIAI

Henris Katneris
SUGRĮŽO MEDŽIOKLIS NAMO

Tedas Tomas
GYDYTOJAS

Viljamas Tenas
BERNIS, PRAVARDE FAUSTAS

Gregas Beras
MUZIKA, SKAMBANTI KRAUJYJE

Algis Budrys
TŪNANTYS PRIEBLANDOJE

Haris Harisonas
MISIONIERIUS

Rėjus Bredberis
DINGĘS MARSO MIESTAS

Pastabos

Robertas Šeklis

NEPAPRASTAS GINKLAS

Edselis troško žudyti. Jis, Parkas ir Faksonas štai jau trečia savaitė darbavosi šioje mirusioje dykumoje. Jie išraudavo kiekvieną jų kelyje pasitaikantį pilkapį, nieko jame nerasdavo Ir eidavo ieškoti naujo. Trumpa Marso vasara netrukus turėjo baigtis. Kasdien darėsi vis šalčiau. Kasdien vis labiau iro ir geresniais laikus nepatikimi Edselio nervai. Mažylis Faksonas buvo linksmas - jis svajojo apie pinigų krūvą, kurią gaus, suradęs ginklus. Parkas patylom vilkosi paskui lyg geležinis, netardamas nė žodžio, nebent kuris nors jį užkalbindavo.

Tačiau Edselio kantrybė visiškai išseko. Jie išknaisiojo dar vieną pilkapį ir vėl nerado nieko panašaus į dingusius marsiečių ginklus. Atrodė, kad įmursi saulė spokso tiesiai į jį. Neįtikėtinais žydrame danguje spindėjo žvaigždės. Pro izoliuotą Edselio aprangą ėmė smelktis stingdantis sąnarius bei kaustantis stambius jo raumenis pavakario šaltis.

Staiga Edselis nutarė nudėti Parką. Šis tylenis jam nepatiko jau nuo tada, kai jie tapo bendrini-

nkais Žemėje. Edselis nekentė jo labiau, nei niekino Faksoną.

Edselis sustojo.

- Ar tu žinai, kur mes einam? - paklausė jis Parką grėsmingai žemu balsu.

Parkas tik nerūpestingai gūžtelėjo pečiais. Jo išblyškęs, sublogęs veidas neturėjo jokios išraiškos.

- Ar žinai, klausiu? - pakartojo Edselis.

Parkas vėl gūžtelėjo.

Kulką jam į kaktą, nusprendė Edselis, traukdamas revolverį.

- Palauk! Neik iš proto, Edseli! - maldaujamai pralemeno Faksonas ir atsistojo tarp jų. - Tik pagalvok, kiek pinigų mes susišluosime radę tuos ginklus! - Nuo šios minties mažojo žmogelio akys ėmė spindėti. - Jie yra kažkur čia, gal net artimiausiame pilkapyje.

Edselis delsė, įdėmiai žiūrėdamas į Parką. Už viską labiausiai pasaulyje dabar jis troško žudyti... O, kad jis būtų žinojęs dar Žemėje, kuo tai baigsis... Viskas atrodė taip paprasta. Edseliui į rankas pateko metalinė lentelė. Joje ir buvo nurodyta slaptavietė, kurioje yra legendiniai marsiečių ginklai. Parkas sugebėjo įskaityti marsie-

čių raštą, Faksonas parūpino pinigų ekspedicijai. Taigi, galvojo Edselis, jiems tereikia nuskristi į Marsą, priėti prie pilkapio, kuriame ir suras paslėptus ginklus.

Iki šiol Edselis dar niekada nebuvo išvykęs iš Žemės. Todėl nesitikėjo ilgai užtrukti Marse, stingti nuo ledinio vėjo ir badmiriauti maitinantys beskoniais koncentratais. Jis nemanė, jog dėl deguonies trūkumo čia taip smarkiai svaigs galva. Tuomet Edselis negalvojo apie pertemptus raumenis, maudžiančius nuo nepalaujamo skverbimosi pro tankius Marso brūzgynus

Jis galvojo tik apie tai, kiek užmokės vyriausybė - bet kuri vyriausybė - už šiuos legendinius ginklus.

- Atsiprašau, - netikėtai kažką nutaręs prabilo Edselis, - ši vieta mane erzina. Atleisk, Parkai, kad nesusivaldžiau. Vesk mus.

Parkas linktelėjo ir nuėjo į priekį. Faksonas lengviau atsiduso ir nusekė paskui.

"Šiaip ar taip, - mąstė Edselis, - aš galiu užmušti jus bet kada".

Jie rado tinkamą pilkapį jau gerokai į pavakarį, kaip tik tada, kai Edselio kantrybė vėl baigėsi. Tai buvo keistas masyvus statinys - lygiai toks ir

buvo aprašytas lentelėje. Metalinį paviršių dengė kelių colių storio purvo sluoksnis. Nukrapštę sąnašas, jie aptiko duris.

- Duokit, aš jas ištaškysiu, - traukdamas revolverį, tarė Edselis.

Parkas stumtelėjo jį į šalį, pasuko rankeną ir atidarė duris.

Viduje buvo didžiulis kambarys, kuriame krūvomis gulėjo pradingę blizgantys marsiečių ginklai, Marso civilizacijos likučiai.

Trys vyrai stabelėjo ir kurį laiką žvalgėsi aplinkui. Prieš juos gulėjo lobis, kurio niekas jau nesitikėjo rasti. Pirmąkart atskridę į Marsą, žmonės nuodugniai ištyrė didžiųjų miestų griuvėsius. Išsibarsčiusios po lygumas mėtėsi suirusios kovos mašinos, meno dirbiniai, įvairūs prietaisai - viskas bylojo apie išnykusios titaniškos civilizacijos, tūkstančiu metų aplenkusios žemiškąją, galybę. Kruopščiai iššifruoti rašmenys papasakojo apie žiaurius karus, niokojusius planetos paviršių. Tačiau daugiau rašto paminklų nepavyko aptikti, tad ir liko neaišku, kas ištiko marsiečius. Štai jau keletas tūkstantmečių čia nebuvo protingų būtybių, kažkoku būdu buvo sunaikinta net visa gyvūnija.

Atrodė, kad ir ginklus marsiečiai pasiėmė su

savimi.

Edselis žinojo, kad jų vertė prilygsta tokio pat svorio gryo radžio vertei. Tiesiog niekur daugiau nebuvo tokių ginklų.

Žmonės įėjo į vidų. Edselis paėmė į rankas pirmą pakliuvusį ginklą. Panašus į 45 kalibro pistoletą, tik didesnis. Jis žengė prie durų ir nusitaikė į lauke esantį krūmą.

- Nereikia, nešauk! - Edseliui nusitaikius, sušuko Faksonas. - Jis gali sprogti ar dar ką nors iškrėsti. Tegul juos išbandys vyriausybės žmonės, kai mes viską parduosime.

Edselis nuspaudė mygtuką. Krūmas, augantis už penkiasdešimt penkių pėdų, išnyko skaisčiai raudonos liepsnos žybsnyje.

- Neblogai, - tarė Edselis, plekšnodamas ginklą. Padėjo atgal ir paėmė kitą.

- Edseli, prašau tave, - nervingai maldavo Faksonas, - nėra jokio reikalo bandyti būtent čia. Tu gali sukelti branduolinę reakciją ar dar ką nors panašaus.

- Užsičiaupk! - riktelėjo Edselis, apžiūrinėdamas naujo ginklo užtaisymo mechanizmą.

- Nereikia daugiau šaudyti, - nesiliovė Faksonas. Jis maldaujamai žvelgė į Parką. Tačiau šis

tylenis tik stebėjo Edselį. - Juk kuris nors iš čia esančių ginklų galbūt ir sunaikino marsiečius. Tu ką - nori iš naujo užvirti tą košę?

Edselis vėl iššovė ir dabar stebėjo tirpstantį nuo karščio dykvietės lopą.

- Geras daikčiukas! - Jis paėmė dar vieną ginklą, panašų į strypą. Šaltis buvo užmirštas. Edselis atrodė visiškai laimingas, galėdamas pažaisiti šiais blizgančiais žaislais.

- Na, laikas judėti, - eidamas durų link tarė Faksonas.

- Judėti? Kur? - pasidomėjo Edselis ir paėmė naują žvilgantį, lyg specialiai jo riešui ir rankai pritaikytą ginklą.

- Atgal į kosminį uostą, - atsakė Faksonas, - paščiau namo - parduoti viską, kaip ir buvome sutarę. Manau, mes galime užprašyti bet kokią kainą, bet kokią. Vyriausybė už šiuos ginklus paklos milijardus.

- Žinai, aš apsigalvojau, - tarė Edselis, akies krašteliu stebėdamas Parką. Šis vaikštinėjo tarp krūvomis sukrautų ginklų, tačiau kol kas nieko nelietė.

- Klausyk, Edseli! Juk vis dėlto aš finansavau šią ekspediciją, - žiūrėdamas jam tiesiai į akis,

tarė Faksonas, - mes gi susitarėm parduoti ginklus. Galų gale aš turiu teisę... tai yra aš... gal ir ne...

Tiesiai jam į pilvą buvo nutaikytas dar neišbandytas ginklas.

- Ką tu sumanei? - stengdamasis nežiūrėti į šautuvą, pralemeno Faksonas.

- Nė velnio aš nesiruošiu parduoti, - pareiškė Edselis ir atsirėmė į olos sieną, kad galėtų matyti Parką. - Aš ir pats galiu panaudoti šiuos daiktus.

Jis plačiai išsišiepė, visą laiką atidžiai stebėdamas abu vyrus.

- Kai grįšim namo, aš išdalysiu šiuos ginklus savo vyrukams. Turėdami tokią ginkluotę, mes lengvai nuversime vieną tų nestabilių vyriausybių kur nors Centrinėje Amerikoje ir išsilaikysime, kiek reikės.

- Na, gerai, - neatitraukdamas akių nuo šautuvo, tarė Faksonas, - tačiau iš manęs tu nieko nesitikėk. Aš nenoriu su tuo turėti nieko bendro.

- Tavo valia, - atsakė Edselis.

- Nebijok, aš niekam neišplepėsiu, - greitai sušneko Faksonas, - tiesiog nesinori šaudyti ir žudyti. Turbūt aš eisiu.

- Žinoma, - sutiko Edselis.

Parkas stovėjo nuošaly ir įdėmiai tyrinėjo rankų nagus.

- Jei sugebėsi įkurti tą karalystę, aš atvažiuosiu į svečius, - mėgindamas šypsotis tarė Faksonas, - gal tu net padarysi mane hercogu ar dar kuonors.

- Manau, kad galėsiu.

- Na, ir puiku. Linkiu sėkmės, - Faksonas pamovavo ranka ir nuėjo šalin.

Edselis leido atsitraukti jam gal dvidešimt pėdų, nusitaikė ir paspaudė mygtuką.

Nebuvo nei garso, nei žybsnio, tačiau Faksono ranką tarsi kirviu kas nukirto. Tuo pat Edselis vėl paspaudė mygtuką ir pasukęs šautuvą perpjovė mažąjį žmogelį pusiau. Marso dirvoje liko gilūs rėžiai...

Edselis atsisuko, prisiminęs, kad stovi nugara į Parką. Šis galėjo paimti bet kurį ginklą ir nudėti Edselį. Tačiau Parkas ramiai stovėjo vietoje, sukryžiaavęs rankas ant krūtinės.

- Tas spindulys bet ką perpjaus, - tarė Parkas, - labai naudingas daiktas.

Ištisą pusvalandį Edselis bėgiojo pirmyn ir atgal, su malonumu tempdamas durų link įvairių

rūšių ginklus. Parkas net nebandė ką nors liesti, tik įdėmiai jį stebėjo. Senieji marsiečių ginklai puikiai išsilaikė, nors jau tūkstančius metų jais niekas nesinaudojo.

- Pamėginkim štai šitą, - pasiūlė Parkas.

Edselis, kuris ruošėsi bandyti gražų trivamzdį šautuvą, sustojo.

- Matai, kad užsiėmęs.

- Užteks terliotis su vaikų žaislais. Verčiau išbandykim ką nors rimtesnio.

Parkas stovėjo prie juodos žemos mašinos su ratais. Dviese išstūmė ją laukan. Parkas atidžiai stebėjo, kaip Edselis sukioja valdymo rankenėles. Mašinos viduje pasigirdo silpnas ūžesys, ir netrukus aplink ją susiformavo kažkoks mėlynas rūkas. Edselis ir toliau sukiojo rankenėles. Rūko debesis ėmė plėstis, kol pagaliau apgaubė ir abu vyrus.

- Pabandyk pramušti jį blasteriu, - tarė Parkas.

Edselis paėmė vieną spindulinį pistoletą ir iššovė. Rūko siena sugėrė užtaisą. Tuoju pat jis išbandė dar tris kitus, tačiau nė vienas nesugebėjo pramušti mėlynojo rūko.

- Man atrodo, - tyliai prašneko Parkas, - kad tokia siena atlaikys ir atominės bombos sproginimą.

Tai jėgų laukas.

Edselis išjungė mašiną, ir jie sugrįžo atgal į vidų. Artinosi saulėlydis, ir kambaryje tvyrojo tiršta prieblanda.

- Žinai, tu esi neblogas vyrukas, - pasakė Edselis, - vyras kaip reikiant!

- Ačiū, - apžiūrinėdamas krūvomis sudėtus ginklus, padėkojo Parkas.

- Tu nepyksti, kad susidorojau su Faksonu, ar ne? Jis rengėsi įskusti mus vyriausybei.

- Anaipol. Aš pritariu.

- Tu tikrai geras vyras, nes galėjai mane užmušti, kol šaudžiau į Faksoną. - Edselis nutylėjo, kad jis pats taip ir būtų pasielgęs.

Parkas tik gūžtelėjo pečiais.

- O kaip tau patinka idėja apie karalystę perpus su manim? - šypsodamasis paklausė Edselis. - Manau, kad sugebėsime tai padaryti. Rasime tinkamą šalį, turėsime daugybę mergų, įvairių pramogų bei pasilinksminimų. Kaip tu manai?

- Aš už. Laikyk mane bendrininku.

Edselis patapšnojo jam per petį, ir jie nuėjo išilgai ginklų rietuvių.....

Robertas Silverbergas

PAKELEIVIAI

Už šį apsakymą autoriui 1969 metais paskirta literatūrinė NEBULA premija.

Mano siela virtusi griuvėsiais. Atminties skeveldros atskilo ir nusklendė tolyn, nelyginant pasroviui plaukiantys aisbergai. Visuomet tokia savijauta, kai Pakeleivis mus apleidžia. Niekada nežinai, ką galėjo išdarinėti su tavo pagrobtu kūnu. Galvoje lieka tik neaiškūs pėdsakai, kažkokie atspaudai.

Kaip smėlis, prilipęs prie jūros išmesto butelio. Kaip nupjautų kojų trūkčiojimas...

Atsikeliu. Mėginu susivokti. Plaukai styro į visas puses. Susišukuuju. Veidas išpurtes nuo bemiegių naktų. Burnoje kažkokia bjaurastis. Nejau Pakeleivis rijo mėšlą su mano burna? Visaip gali būti. Dažnai jie taip ir daro...

Rytas. Palšas, rūškanas nežinia kurios dienos rytas. Porą minučių spoksau į jį, paskui krūptelėjęs uždarau langines ir atsiduriu prieš papilkėjusį matinį stiklą. Kambaryje klaiki netvarka. Ar bu-

vau parsivedęs moterį? Pelenų krūvos peleninėse. Pasiknisęs randu keletą nuorūkų su lūpdažių žymėm. Vadinasi, buvau.

Liečiu patalą. Dar tebedvelkia dviejų kūnų šiluma. Abi pagalvės sugulėtos. Tačiau moters nėra, dingo ir mano Pakeleivis, o aš likau vienui vienas.

Kiek laiko užtruko šįsyk?

Pakeliu telefono ragelį ir skambinu Centrui.

- Kuri šiandien diena?

- Penktadienis. Gruodžio ketvirta, - atsako kompiuteris mandagiu moterišku balsu.

- Laikas?

- Devynios penkiasdešimt viena.

- Oro prognozė?

- Temperatūra nuo minus vieno iki plus trijų.

Dabar - vienas laipsnis šilumos. Vėjas - šiaurės, šešiolikos mylių per valandą. Kritulių nenumatoma.

- Ką pasiūlytum "pagiriom"?

- Valgį ar vaistus?

- Ką tik nori... - atsakau.

Kokią minutę kompiuteris virškina mano atsakymą. Paskui nusprendžia išbandyti abi galimy-

bes ir įjungia automatinę virtuvę. Iš čiaupo pasi-
pila atšaldytos pomidorų sultys. Šnypščia kiauši-
nienė. Iš vaistinėlės išlenda rausvo skysčio bute-
liukas. Centrinis kompiuteris visada toks paslau-
gus. Įdomu, ar į jį kada nors įlenda Pakeleiviai? Ir
ką tuomet jaučia? Turbūt kur kas smagiau pasi-
glemžti milijoną Centrinio kompiuterio smegenų,
negu nežinia kiek laiko kiurksoti pairusioje deg-
raduojančio žmogaus sąmonėje.

Kompiuteris sakė - gruodžio ketvirta. Vadinasi,
tris naktis buvau Pakeleivio įkaitu.

Siurbčioju rausvą pliuurę ir, tarsi kokioje supū-
liavusioje žaizdoje, bandau atsargiai pasirausti
savo atmintyje.

Antradienio rytą prisimenu. Darbas šuniškai
nesisekė. Nepavyko sudaryti nė vienos dia-
gramos. Skyriaus viršininkas siuto: per pa-
starąsias penkias savaites Pakeleiviai jį jodė net
tris kartus; užtat mūsų skyrius - palaida bala, ir
tikriausiai kalėdinę premiją šefas matys kaip
savo ausis. Nors dabar nieko nebaudžia už aplai-
dumą dėl Pakeleivio veiksmų, viršininkas manė
esąs skriaudžiamas. Todėl savo tulžį išliedavo
ant mūsų galvų. Išties sumauta buvo diena. Per-
žiūrėjome užduotis, keitėm programas, dešimtis
kartų tikrinom duomenis. Galų gale gavom apy-

tikrę kai kurių prekių kainų prognozę kitų metų vasario-balandžio mėnesiais. Po pietų turėjo įvykti posėdis, kuriame būtume įvertinę savo darbo rezultatus.

Bet antradienio popiečio jau neatsimenu.

Turbūt tuomet mane ir pasičiupo Pakeleivis. Greičiausiai - tiesiog darbe, posėdžių salėje, apkaltoje raudonmedžio dailylentėmis. Įraudę, nustebę veidai. Aš kosčiu, susverdėju ir iškrentu iš krėslo. Jie tik liūdnai linksi galvomis. Nė vienas nepuola artyn, nė vienas nesistengia manęs su-laikyti. Pernelyg pavojinga: kai Pakeleivis žaboja žmogų, didelė tikimybė, kad jo "draugas" tyko greta ir laukia progos įsimesti į naują kūną. To-dėl visi manęs vengia, duoda man kelią. Išeinu iš pastato.

O paskui - kas?

Sėdžiu kambaryje nykų penktadienio rytą, atbulais dantimis čiaumoju kiaušinienei ir vis mėgi-nu prisiminti, ką veikia šias tris paras.

Tai, aišku, beviltiška. Užgrobtas žmogus turi sąmonę, tačiau Pakeleiviui išsinešdinant beveik visi prisiminimai ištrinami. Lieka tik kažkokios nuosėdos - lyg riebaluota plona sutrūkusi atsi-minimų filmo juosta. Apsėstasis jau nebeišlieka savimi. Net jeigu jis ir neprisimena ką veikęs, po

užgrobito vis vien šiek tiek pasikeičia.

Ir vis dėlto - mėginu prisiminti.

Mergina? Be jokios abejonės: lūpdažių žymės ant nuorūkų. Vadinasi, mylėjomės mano kambaryje, taip sakant, užsiėmėm seksu. Jauniklė? Senė? Blondinė? Brunetė? Nė velnio neprisime nu - viskas skendi neperregimoje migloje. Kaip elgėsi mano užgrobtas kūnas? Ar geras meilužis buvau lovoje? Kai esu savimi - būnu geros formos. Sulaukęs trisdešimt aštuonerių lengvai sužaidžiu tris teniso partijas plieskiant saulei ir neišvirstu iš klumpių. Priverčiu moterį liepsnoti taip, kaip kad jai gamtos ir skirta. Nesigiriu. Tiesiog konstatuoju. Kiekvienas turime savų talentų. Man būdingas šis.

Pasakojama, kad Pakeleiviai jaučia ypatingą malonumą naudodamiesi mūsų sugebėjimais iškreipta forma. Tad ar negalėjo mano jodytojas jausti pasitenkinimą, suradęs moterį, su kuria, nepaisant visų pastangų, man nieko neišeidavo?

Vien tik pagalvojus apie tai darosi bloga. Drumzlės mano sąmonėje pamažu nyksta: tai pradeda veikti Centro prirašyti vaistai. Valgau, skutuosi, palendu po vibraciniu dušu ir stoviu tol, kol oda tampa švari ir elastinga. Darau mankštą. Įdomu, ar Pakeleivis mankštino mano

kūną trečiadienį ir ketvirtadienį? Greičiausiai - ne; užtat dabar teks pasistengti. Aš, juk galima sakyti, pusamžis vyriškis - reiks gerokai padirbėti, kad atgaučiau prarastą žvalumą.

Nelenkdamas kelių dvidešimt kartų paliečiu pirštais grindis.

Plačiai moju ištiestomis kojomis. Atsigulu ant pilvo ir keliasdešimt kartų atsispaudžiu nuo grindų.

Nors buvo smarkiai nukamuotas, kūnas palengva atsigauja. Pirmas šviesus ženklas po mano prabudimo. Jaučiu, kaip viskas viduje atgyja, jaučiu tebesąs energingas.

Gryno oro - štai ko man dabar reikia. Skubiai apsirengiu ir išeinu. Nė nemanau trenktis į darbą. Ir taip visi žino, jog Pakeleivis pažabojo mane antradienio popietę, o kad jis išsinešdino penktadienio rytą - žinoti jiems nebūtina. Nusipelniau sau poilsio dienos. Pasivaikščiosiu miesto gatvėmis, pramankštinsiu sąnarius, atlyginsiu savo kūnui padarytą žalą.

Įžengiu į liftą. Iki žemės - penkiasdešimt aukštų. Išeinu į niūrią gruodžio dieną.

Aplinkui styro Niujorko dangoraižiai. Gatve šliaužia automobilių srautas. Vairuotojai stengia-

si būti itin atsargūs. Nežinia, kada užgrobs gretimos mašinos vairuotoją, o kai Pakeleivis žaboja žmogaus kūną, kurį laiką šis tampa nevaldomas. Todėl gatvėse ir greitkeliuose žūva daugybė žmonių, bet nebuvo nė vieno atvejo, kad taip atsitiktų Pakeleiviui.

Žingsniuoju neturėdamas aiškaus tikslo. Per einu Keturioliktąją gatvę, pasuku į šiaurę; girdžiu duslų galingų elektros variklių gausmą. Regiu svirduliuojantį berniuką ir suvokiu: jis apsėstas. Penktosios ir Dvidešimt antrosios gatvių sankryžoje mane aplenkia turtingas storulis. Kreivai parištas kaklaraištis, iš palto kišenės kyšo šiandieninis "The Wall Street Journal" numeris. Žmogus kikeną. Kaišioja visiems liežuvį. Apsėstasis. Apsėstasis. Pasitraukiu į šalį. Paspartinę žingsnį, prieinu prie požeminio tunelio, kuriuo eismas nukreipiamas po Trisdešimt ketvirtąją gatvę Kvinzo link, ir stabteliu minutėlę atsipūsti. Dvi mergaičiukės kivirčijasi ant pėsčiųjų tiltelio. Viena jų - negrė. Jos akys pastėrusios iš siaubo. Antroji tempia ją prie turėklų, matyt, ketindama nustumti nuo tiltelio. Apsėsta. Tačiau jos Pakeleivis šįsyk nelinkęs žudyti - tiesiog nori pasilinksinti. Juodaodę paleidžia - visa drebedama ji sumunka ant žemės. Po kiek laiko atsistoja ir pabėga. Kita mergaitė susikemša burnon didžiulę

šviesių plaukų sruogą ir ima ją kramtyti. Palengva atitoksta. Bet vis tiek kažkokia apdujusi.

Nusuku akis į šalį. Nedera spoksooti, kai atsipeikėja nelaimės draugas. Tokia apsėstųjų etika: šitomis juodomis žmonijai dienomis atsirado daug naujų elgesio normų.

Nubėgu tolyn.

O kurių velnių turėčiau skubėti? Juk ir taip įveikiu visą mylią. Einu tarsi kažkokio tikslo link, sakytum manasis Pakeleivis tebesėdi kaukolėje ir gena mane. Tačiau žinau, kad taip nėra. Bent jau šiuo metu esu laisvas. Tikrai?

Cogito ergo sum principas nūnai negalioja. Mąstome ir tada, kai mus jodo, gyvename apimti kraupios neivilties, esame bejėgiai pasipriešinti, net kai mus verčia daryti baisiausias šlykštybes. Man regis, galiu atskirti, kada esu apsėstas ir kada esu laisvas. O gal ir klystu. Kasžin, gal man teko koks velniškas Pakeleivis, kuris niekur neišsinešdino, o tik įlindo gilyn į smegenis ir kuria man laisvės iliuziją, tuo pat metu vesdamas nežinoma kryptimi.

O ar turėjome kada nors šį tą daugiau už laisvės iliuziją?

Šuniškai nemaloni mintis, kad mane jodo, o aš

to neįaučiu. Imu smarkiai prakaituoti - ir visai ne nuo ėjimo. Minutėlę! Kodėl turi kažkur trenktis. Jau pasieki Keturiasdešimt antrąją gatvę. Štai biblioteka. Niekas neverčia vilktis tolyn. Sustok minutėlei, sakau sau. Pailsėk ant bibliotekos laiptų.

Atsisėdu ant šalto akmens ir mėginu įtikinti save, jog pats taip sugalvojau.

Iš tikrųjų? Senas kaip pasaulis klausimas: laisva valia ar lemtis - tik šįsyk šlykščiai išsigimusi. Lemtis šiandien ne filosofinė abstrakcija: tai lediniai ateivių čiuptuvai, kiaurai prasiskverbiantys pro kaukolės kaulus...

Pakeleiviai pasirodė prieš trejus metus. Per tą laiką buvau apsėstas penkis kartus. Pasaulis neatpažįstamai pasikeitė. Tačiau mes prisitaikėme. Turime naujus papročius, naujas etikos normas. Gyvenimas tęsiasi. Vyriausybė valdo, įstatymų leidėjai posėdžiauja, biržoje kaip įprasta verda aistros, o ir mes patys randame būdų bent iš dalies atlyginti patirtus nuostolius. Tik todėl ir neišeiname iš proto. O ką dar galime padaryti? Lieti ašaras dėl savo bejėgiškumo. Susidūrėme su priešu, kurio neįmanoma įveikti. Tegalim priešintis kentėdami. Štai mes ir kenčiame.

Ant akmeninių laiptų nežmoniškai šalta. Mažai kas gruodyje taip sėdi.

Įtikinėju save, kad atsirioglinau taip toli laisva valia, kad sėdžiu čia laisva valia, kad mano smegeninėje nėra jokio Pakeleivio. Galbūt, galbūt. Neturiu jėgų patikėti, jog esu pavergtas.

O ar gali būti, mąstau, kad Pakeleivis kažkoku būdu būtų užprogramavęs mano elgesį - ateiti čionai, atsisėsti ant šitų laiptų? Tai irgi tikėtina.

Žvalgausi aplinkui, noriu pamatyti, kokie tipai čia susirinko.

Senis išsprogusiomis stiklinėmis akimis sėdi ant sulankstyto laikraščio. Kokių trylikos metų vaikėzas šnarpščia didžiule nosimi. Drūta moteris. Nejuo visi apsėsti? Rodos, šiandien aplink mane knibždėte knibžda Pakeleivių. Kuo atidžiau žvelgiu į apsėstuosius, tuo labiau įsitikinu, kad bent šią minutę esu laisvas. Tarp dviejų pastarųjų užgrobimų buvau tris mėnesius nepriklausomas. Eina kalbos, jog kai kurie žmonės nuolatos jodomi. Nežinia kodėl jų kūnai turi didelę paklausą, ir šiems vargšams tenka džiaugtis tik laisvės trupiniais - savaite vienur, dieną kitur, valandą dar galai žino kur. Tikriausiai niekada nesužinosime, kiek Pakeleivių apniko Žemę. Milijonas? Penki milijonai? Kas gali atsakyti.

Iš švininio dangaus drimba snaigės. Kritulių nenumatoma, sakė Centras. O gal tie sukništi ateiviai šįryt ir kompiuterius pažabojo.

Matau moterį.

Ji sėdi penkiais laiptais aukščiau už kokio šimto pėdų nuo manęs. Juodas sijonas užlipęs ant kelių apnuogina nepaprastai dailias kojas. Ji jauna. Vešlūs kaštoniniai plaukai gobia jos gražų veidą. Akys, regis, pilkšvos - iš tokio atstumo sunku įžiūrėti tikrąją jų spalvą. Apsirengusi paprastai. Neturi trisdešimties. Apsivilkusi tamsiai žaliu palto. Putlios rausvai dažytos lūpos, siaura nosis su kuprele, subtiliai paryškinti antakiai.

Atpažįstu ją.

Būtent su ja ir praleidau pastarąsias tris naktis savo bute. Taip, ta pati. Apsėsta ji atėjo pas mane, apsėstas aš miegojau su ja. Be jokios abejonės. Šydas, dengiantis atmintį, prasiskleidžia, ir regiu jos liauną nuogą kūną savo lovoje.

Bet kaip galiu ją prisiminti?

Pernelyg stiprus vaizdas, kad būtų tik iliuzija. Ko gero, dėl nežinomų priežasčių man tyčia leista viską prisiminti. Mano sąmonėje aidi jos alpios dejonės didžiausio malonumo akimirkomis. Žinau - mano kūnas neapvylė manęs per tas tris

naktis ir visiškai patenkino jos aistrą.

Ir dar. Tyli muzika, nepakartojamu jaunystės aromatu dvelkiantys jos plaukai, ramiu žiemos miegu snaudžiančių medžių šnaresys. Kažkoku stebuklingu būdu ji sugebėjo gražinti tau prarastus tyrus paauglystės metus, kuomet mergaitės buvo tokios paslaptingos, kuomet taip laukei vakaruškų, šokių, ilgėjaisi mergiškos šilumos ir mįslingų žodžių...

Mane traukia prie jos.

Čia taip pat nustatytos tam tikros elgesio normos. Nemandagu kabinėtis prie žmonių, su kuriais buvai susitikęs užgrobimo metu. Tai nesuteikia jokių pranašumų: nepažįstamoji ir lieka nepažįstamąja, nesvarbu, ką tu su ja išdarinėjai ar žadėjai judviejų priverstinio bendravimo metu.

Ir vis dėlto mane traukte traukia prie jos.

Kam laužyti įsisenėjusį draudimą? Kam pažeisti etiketą? Niekad anksčiau taip nesielgdavau. Anksčiau buvau itin skrupulingas.

Atsistuju ir einu laiptu, ant kurio sėdėjau. Atsidūręs priešais ją sustoju; pakeliu akis ir žvelgiu aukštyn. Tartum pajutusi savo pozos nekuklumą mergina instinktyviai suglaudžia kulkšnis ir pa-

riečia kojas. Iš šio judesio suprantu, kad ji nėra apsėsta. Mudviejų žvilgsniai susitinka. Jos akys žalsvos. Ji neapsakomai graži, ir aš karštligiškai rausiuosi atmintyje, norėdama iškapstyti kitas pikantiškas mūsų geidulingų santykių detales.

Užlipu laiptais ir atsistoju tiesiai prieš ją.

- Laba diena, - pasisveikinu.

Ji abejingai dėbteli į mane. Nepažino. Jos akys aptrauktos migla, kaip ir visų žmonių, kuriuos ką tik paliko Pakeleivis. Kietai sučiaupia lūpas ir žvelgia į mane, matyt, svarstydamą, ar iš viso verta prasidėti.

- Laba diena, - pagaliau sausai atsako. - Man regis, nesame pažįstami.

- Ne. Nepažįstate manęs. Tik kažkodėl jaučiu, kad jus kankina vienatvė. Lygiai kaip ir mane. - Visomis išgalėmis stengiuosi sudaryti padoraus žmogaus įspūdį. - Kaip smarkiai pusto. Galėtume susirasti šiltesnę vietelę ir pasikalbėti.

- Apie ką?

- Eime kur nors, ir aš jums papasakosiu. Esu Čarlzas Rotas.

- Helena Martin.

Ji atsistoja. Tačiau tebėra šalta ir abejinga. Ji įtari, jai nejauku. Na, bet svarbiausia, kad sutiko

eiti drauge. Gera pradžia - pusė darbo.

- Ko gero, dar per anksti užsakyti stiprius gėrimus? - klausiu.

- Nežinau. O kuri dabar valanda?

- Tuoju dvylika.

- Na gerai, išlenkime po taurelę, - sako ji, ir abu nusišypsoma.

Užsukame į barą kitoje gatvės pusėje. Sėdime patamsyje vienas prieš kitą ir siurbčiojame: ji - kokteilį su romu, aš - "Kruvinąją Meri". Ji kiek atsipalaiduoja, o aš klausiu savęs, ko man iš jos reikia. Vėl įsitempti į lovą ir išgyventi dar keletą nuostabių valandų? Bet juk mėgavausi jos kūnu išties tris paras, nors ji to ir nepprisimena. Vadinasi, trokštu kažko daugiau. Kažko daugiau? Ko?

Jos akys paraudusios. Reikia manyti, per šias tris naktis ji irgi ne ką tenumigo.

- Ar buvo labai nemalonu? - klausiu.

- Kas?

- Na, Pakeleivis.

Jos veidas mėšlungiškai virpteli.

- Iš kur jūs žinote, kad manyje buvo įsimetęs Pakeleivis?

- Žinau.

- Nepadoru apie tai kalbėti.

- Matot, esu plačių pažiūrų, - sakau jai. - Mano Pakeleivis išsinešdino paryčiui. O jodė nuo antra-dienio popietės.

- Manasis išgaravo tik prieš porą valandų. - Jos skruostai parausta. Tačiau negali susilaikyti ne-kalbėjusi: - Mane apsėdo pirmadienio naktį. Tai jau penktas sykis.

- Lygiai kaip man.

Sukiojame pirštais taures. Net ir tylėdami jau-čiamės suprantą vienas kitą. Dar neišdilę iš at-minties bendri pergyvenimai mudu suartina, nors Helena nė neįsivaizduoja, kaip intymiai arti-mi buvome.

Šnekamės. Ji - dailininkė, apipavidalina par-duotuvių vitrinas. Gyvena nedideliame kambarė-lyje už kelių kvartalų. Viena. Klausia manęs, kuo aš verčiuosi.

- Esu analitikas. Prognozuuju būsimas prekių kainas.

Jos lūpose šmėsteli nuostabi baltadantė šyp-sena. Be jokių abejonių, tai ta pati mergina, ku-rią buvau parsivedęs, kai mane pažabojo Pake-leivis.....

Algis Budrys

TŪNANTYS PRIEBLANDOJE

Išgaubta dvidešimties pėdų storio gelžbetoninė Tvirtovės kupolo dalis, paženklinta drėgmės dėmėmis, kuriose stirksojo rūdžių išėsti armatūros strypai, ir buvo Brendano kabineto lubos bei galinė siena. Nuo lubų be paliovos lašnojo prasi-sunkiantis vanduo, o pažeme, ant pelėsių kilimu nuklotų grindų, raitėsi balkšvo garo skivytai - tai šiluminės spiralės, įmūrytos gelžbetonyje, mėgi-no įveikti besismelkiantį šaltį. Belangėje tamsoje ant Brendano stalo, gerokai žemiau patalpoje susispietusią žmonių akių lygio, žioravo vienintelė mažytė lempelė. Masyvios kabineto durys buvo užtrenktos, visi kaip vienas skląščiai už-šauti. Jeigu durys būtų paliktos praviros, tai gretimame koridoriuje įtaisytos spiralės būtų skleidusios kiek daugiau šviesos, ir Brendanui, kuris kaip tik žvelgė ton pusėn, žmonės būtų at-rodę it kokie vaiduokliški šešėliai.

Tačiau Brendanui griežtai pareikalavus, kabi-neto durys buvo uždarytos, lygiai kaip ir visos kitos visų gyvenamųjų kamerų durys, lygiai kaip ir visos pertvaros, įrengtos jo įsakymu pagrindi-niame koridoriuje kas keliasdešimt pėdų - tary-

tum tai būtų ne Tvirtovė, o skęstantis laivas.

Net ir pro storiausias citadelės sienas sklido trankus dundesys bei kažin koks šiurpus gremžimas - sakytum, kas tyčia graužia švitrinį popierių, - įkyriu aidu atsiliepiantis susirinkusių žmonių galvose. **Grrrum, grrrum, grrrum...**

- Čionai viskam vadovauju aš, - piktai suurzgė už stalo sėdintis Brendanas.

Priešais stovinčių penkių žmonių vardu prabilo Falkoneris.

- Mes, Brendanai, turime savo nuomonę. Tiesa, viskam vadovauji tu, tik niekas tau nesuteikė neribotos valdžios įgaliojimų.

- Nejaugi?

- Taip, niekas. Ekspedicijos Chartijoje paminėta Karininkų Taryba...

- Ekspedicijos Chartija buvo parašyta prieš keturis šimtus metų už tūkstančio šviesmečių nuo šitos vietos. Žmonės, ją sugalvojusieji, jau kadai pavirto dulkėmis, žmonės, ją parašiusieji - irgi.

- Tu gi esi tiesioginis Pirmojo Kapitono palikuonis.

- Užtat, Falkoneri, jums ir teks pripažinti mane teisėtai paveldėjus monarcho titulą. Nesuprantu,

kurių velnių mes čia ginčijamės.

Falkoneris - sudžiūvęs it botkotis žemiau juosmens, tačiau galingo liemens praplikęs vyriškis, visas apžėlęs tankiu garbiniuotu kailiu - lėtai pražergė plėšrūno nagais apaugusias kojas ir atkišo priekin savo masyvų apatinį žandikaulį, apnuogindamas aštrias vilkiškas iltis. Jis kilstelėjo mėsingas rankas ir sugniaužė kumščius.

- Nepūsk mums miglos į akis, Brendanai. Galbūt kitiems Tvirtovės gyventojams ir nusispjaut, nes tikslas jau čia pat, bet mes nenusiteikę taikstyti su esama padėtimi.

Jo atsivesti vyrai dar arčiau prigludo vienas prie kito, matyt, tvirtai apsisprendę ir tik laukiantys sutarto ženkle.

Brendanas atsistojo. Jis, kaip ir Falkoneris, priklausė tai pačiai gentainių kartai, todėl nebuvo pažengęs evoliucijos laiptais toliau negu kuris kitas iš čionai susirinkusių žmonių. Ir vis dėlto jis ūgiu smarkiai lenkė Falkonerį bei jo žaliūkus. Būdamas gerokai drūtesnis, užsiauginęs dar masyvesnę nenusakomos formos apatinį žandikaulį ir aštresnes iltis, jis turėjo neįtikėtinai išvystytus rankų raumenis, išpampusius ant neproporcingai smulkių kaulų ir atrodančius tarsi didžiuliai vėzdai. Krauju pasrūvusios, giliai kaukolėje įstatytos

akys, žèrinčios atspindèta spiralių šviesa, slèpèsi tankiuose antakių brūzgynuose, saugomos masyvių išsišovusių akytkaulių. Staigaus pykčio priepuolyje išsiplètè jo plokščios nosies šnervės.

- Jūs neišdrįsite, - sugriaudèjo Brendanas, brūžindamas kojų nagais betonines grindis. - Paleisiu žarnas pirmam, kuris prisiartins.

Jis šoktelèjo priekin ir nubloškè šalin sunkų bronzinį stalą, pašalindamas paskutinę kliūtį tarp savęs ir Falkonerio vyrų būrio. Neišlaikęs įtampos, Falkoneris pamažu nudūrè akis žemyn.

- Tikiuosi, dabar visiems aišku, kodèl įsakinèju aš. Po keturių šimtų metų visos tos chartijos ir paveldèjimo teisės bûtų paprasčiausias šnipštas. Laimè, yra žmogus, sugebantis už jas pakovoti. Užtat jūs ir toliau besąlygiškai man paklusite.

- Tu net nepastebi, kokiame beprotiškai nerealiame, išsigalvotame pasaulyje gyveni, - su kartèliu balse ištarè Falkoneris. - Grubiai primeti mums savo valią, elgiesi tik taip, kaip pačiam patinka. Mes netvirtiname, kad tavo metodai visiškai sužlugdys Projektą, tačiau...

- Ką?

- Suprask, mes irgi gyvybiškai suinteresuoti Projekto sèkme. Ne tik tavo, visų mūsų vaikai

bręsta inkubatoriuje.

- Aš neteikiu savo sūnui jokių privilegijų. Užmirškite tai visiems laikams.

- Bet ar galime tuo būti tikri? Ar leidžiama mums įeiti į inkubatorių, ar leidžiama bent prisitarti?

- Aš esu mūsų kartos biotechnikas ir pedagogas - tokį darbą gali dirbti tik Kapitonas. Patys žinote, jog šią tradiciją esame paveldėję iš savo protėvių dar nuo Katastrofos laikų, tad ir toliau jos laikysimės. Tai nepaprastai subtilus darbas, reikalaujantis aukštos kvalifikacijos. Vienas neatšargus neišmanėlio poelgis - ir viskas, ką mes darome, viskas, ką per tiek metų esame pasiekę, nueis šuniui ant uodegos. Tai paskutinis mūsų šansas!

- Sutinku, tik ar atsitiks kas, jei bent akies krašteliu žvilgtelėsime į juos? Kodėl tu neleidi mūsų prie telekamerų?

- Nėra reikalo jų nervinti. Rytoj jie turi būti geriausios formos, rytoj atidarysime inkubatoriaus vartus ir išleisime juos laukan. Štai kada bus svarbu stebėti mūsų vaikus ir įsitikinti, jog mums pavyko.

- O kol kas tik tu vienas turi teisę lankytis

inkubatoriuje?

- Tai mano pareiga.

- Klausyk, Brendanai, mes juk visi užaugome inkubatoriuje. Tavo tėvas ėjo tas pačias pareigas, kaip ir tu, tačiau mes nebuvo atskirti nuo likusios Tvirtovės dalies, mes bendravome su daugeliu žmonių. Tu ir pats viską puikiausiai prisimeni.

- Tai nesulyginami dalykai, - suuzgė Brenda-nas. - Mes nebuvo galutinis Projekto tikslas. Mes tebuvo eilinė rizikingo sumanymo grandis, todėl privalėjome gauti žinių apie Tvirtovę - per šimtą mūsų turėjo tapti jos gyventojais. Mums reikėjo išmokti valdyti oro kontrolės sistemą, išmanyti maisto produktų sintezę ir paširstymą, suvokti atominės jėgainės veikimo principus; mums reikėjo žinoti daugybę dalykų, be kurių Tvirtovė nebūtų galėjusi normaliai funkcionuoti. Kiekvienas mūsų turėjo perimti savo amato gudrybes iš specialisto, kuriam įgūdžius perdavė ankstesnių kartų žmonės... Tačiau dabartinei kartai šios žinios nebebus reikalingos. Juk tai aišku kaip dieną: ne veltui mes išsikvojome tiek daug jėgų. Duoti jiems laisvę! Prieš dešimt kartų gyvenę žmonės sumanė duoti jiems laisvę... Ir štai išmušė ilgai laukta valanda. O pa-

daryti tai teks man, Falkoneri. Ir tenedrišta niekas iš čia esančių kišti nosies ne į savo reikalus.

- Bet tai mūsų vaikai, Brendanai!

- Ką gi, galite jais didžiuotis. Rytoj jie išeis laukan, ir galų gale šios planetos paviršiuje apsigyvens žmonės - jūsų kūnas ir kraujas. Jie stos į kovą su šio pasaulio vėtromis, pavers jį iš laukinių žvėrių. Štai kodėl mes taip ilgai laukėme. Štai kodėl ištisos žmonių kartos tūnojo Tvirtovės požemiuose ir laikėsi iš paskutiniųjų jėgų, norėdamos sulaukti šios dienos.

- Kai kurie mažyliai žus, kad ir kaip gerai jie bus prisitaikę prie atšiaurių gyvenimo sąlygų planetos paviršiuje, - ištarė vienas vyras. - Mes nereikalaujame stebuklų, Brendanai. Mes tik norėtume patys įsitikinti, kad padarei viską, ką galėjai. Antra vertus, mums įkyrėjo sėdėti kiauras dienas be darbo.

- Ak, jums nusibodo dinderį mušti? O darbų tai juk marios. Bet visų pirma užčiaupkite savo gerkles ir paklauskite, kas darosi lauke.

Visų susirinkusiųjų galvos kaipmat pritvinko šiurpaus gremžimo aido. Brendanas sarkastiškai šyptelėjo. Galingas dundesys, minutėlę aprimęs,

vėl su nauju įniršiu užgriuvo Tvirtovės sienas.

- Pasikeitė pamaina, - nusprendė Brendanas. - Matyt, vienas jų pavargo, ir jo vieton stojo kitas, pailsėjęs.

- Ačiū Dievui, jie nesuspės prasiveržti, - atsiliepė Falkoneris.

- O tu iš kur žinai? - Brendanas įniršęs atsisuko jo pusėn. - Galbūt jie nustojo naudotis titnagu ir susirado deimantų. O gal tie, kurie graužė dantiomis, užsiaugino iltis, neatšimpančias į gelžbetonį? Manai, tik mes vieni tokie gudrūs? Esi tikras, jog to, ką mums pavyko pasiekti pusiau automatiname inkubatoriuje, akla evoliucija nesugebės pakartoti drėgname pragare anapus Tvirtovės sienų?!

Staiga prabilo Lustikas, seniausias iš visų čia esančių, apaugęs skystučiu kailiu, neišsivysčiusiais žandikauliais apvalioje kaukolėje, be didžiulių atsikišusių akytkaulių:

- Vargu ar tai įmanoma, - tarė jis prislopintu balsu, sklindančiu iš dujokaukės, kurias privalėjo nešioti jo kartos žmonės, gyvenantys naujai kartai pritaikytoje Tvirtovės ekosistemoje. - Be abejo, tikimybė egzistuoja, tik ji niekingai menka. Jie nėra protingos būtybės, kaip kad mes. Tiesa, jie nepaprastai stiprūs, gudrūs žvėrys, ir

Šiame pasaulyje neatsirado civilizuota rasė, galėjusi juos sutramdyti; tačiau sąmoningai apgalvoti veiksmų planą - ne jų nosiai. Ir apskritai, Brendanai, tavo pastangos atskirti mus nuo vaikų nelogiškos. Netrukus mūsų mažyliai išeis laukan ir sunaikins žvėris, šiems dar nespėjus prasiveržti pro Tvirtovės mūrus. Man supranta mas tavo noras užkrauti mus visokiausiais pašaliniais darbais darbeliais, nes visi mes vaikštome kaip ant adatų, laukdami tos išganingos dienos. Bet tavo taktika - niekam tikusi. Mano giliu įsitikinimu, tu jau kadai privalėjai leisti mums prižiūrėti inkubatorių. Tavo užgaida trūks plyš išlaikyti diktatoriaus valdžią yra blogas ženklas. Tikriausiai bijai prarasti galingiausio mūsų visuomenės žmogaus privilegijas. Štai tavo elgesio motyvai. Kol dar nevēlu, reikia imtis griežtų priemonių.

- Atgal!!! - Brendano riksmas privertė juos žengti žingsnį durų linkui. Kapitonas neskubėdamas prisiartino prie Lustiko; šis ėmė trauktis atatupstas. - Jeigu, neduok Dieve, kada nors ateis metas, kuomet aš būsiu priverstas šauktis tokio gudročiaus kaip tu, vadinasi, mes jau visai išsikraustėme iš proto.

Lustikas atsirėmė nugara į sieną, o Brendanas

dūrė pirštu aukštyn ir tarė:

- Šiame pasaulyje mes niekam ne prie širdies, visi padarai neapkenčia mūsų. Ištisos žmonių kartos tūnojo šitame akmeniniame kape, nes nė vienas mūsų - netgi aš - negalime išverti planetos paviršiuje. Ji nesukurta žmogui, jis niekada negalėjo čia atsirasti. Planeta būtų nužudžiusi žmogaus protėvius, iššliaužiančius iš jūros; ji būtų nužudžiusi juos, įkvepiančius pirmąjį nuodingo oro gurkšnį; ji būtų nužudžiusi juos, mėginančius žengti pirmuosius žingsnius jos paviršiumi; ji būtų nužudžiusi juos, bandančius atimti grobį iš žvėrių, kurie galėjo veistis čionai. Mes esame tarsi kokia bjaurastis planetos paviršiuje, tarsi šaukštas deguto medaus statinėje. Mes apgailėtini šlykštūs kirminai, užsimanę šliaužioti atšiauriu jos veidu. Žvėrys puikiai žino, ko mes verti. Turbūt jie nujaučia, jog pasikeitus daugybei kartų mes iš dalies prisitaikėme, tačiau po senovei neapkenčia mūsų ir nepraleis progos mus išžudyti.

- Kai šioje planetoje kosminę ekspediciją ištiko Katastrofa, - tęsė toliau Brendanas, - juos užgriuvo uraganai ir laukiniai žvėrys. Žmonės, pasislėpę už plieninių laivo korpuso sienų, buvo gerai ginkluoti, turėjo naujausius oro perdirbimo įren-

ginius ir vis dėlto beveik visi išmirė. Bet jeigu jiems būtų tekę susidurti su tomis nesuskaičiuojamomis laukinių žvėrių bandomis, kurios mus laiko apsuptyje, tai nė vienas iš jų nebūtų išlikęs gyvas ir suspėjęs padėti Tvirtovės pamatus.

Tu teigus, Lustikai, - aplink tiktai žvėrys. Tačiau žvėrys, apsėsti tokios nuožmios neapykantos mums, jog kai kurie išmoko laikyti akmenis letenose ir naudoti juos kaip taranus. Tuo tarpu kiti, neatsitraukdami ištisą parą, mėgina pragrauzti, pralaužti Tvirtovės sienas ar bent savo staugimu išginti mus laukan... Štai kokia jų neapykanta.

Mes tegalime tik tikėtis, kad žvėrys neįstengs prasiveržti, kad mūsų vaikai suspės nuvyti juos šalin; kaip bus iš tikrųjų, mes nežinome. Bet jums, pasirodo, patogų gyventi vien plika viltimi, nė piršto nepajudinant. Jums kur kas patogiau atsibelsti pas mane ir savo išvedžiojimais peikti mano vadovavimo metodus. Tačiau aš iš kitokio molio nulipdytas. Jei nesu įsitikinęs, vadinasi, neturiu ir vilties. Aš veikiu. Ir kadangi aš veikiu, o jūs ne, kadangi viskam vadovauju aš - visi jūs darysit taip, kaip aš liepsiu.

Jis priėjo prie stalo ir pastatė jį atgal į vietą.

- Viskas. Aš išklausiu jūsų pretenzijas ir jas atmetu. Drožkite iš čia ir imkitės Tvirtovės sienų

remonto. Tai įsakymas.

Suokalbininkai susižvalgė. Brendanas matė nerūžtingumą jų veiduose, tačiau nesikišo. Po kiek laiko atėjūnai nusprendė pasišalinti. Veikdami sutartinai, jie būtų pajėgę nužudyti Kapitoną. Tačiau veikti išvien jie būtų galėję prieš bet kurį Tvirtovės gyventoją - tik ne prieš Brendaną. Jie ėmė slinkti lauk.

Lustikas buvo paskutinis. Prieš užtrenkdamas duris jis pagrasino:

- Pasitelkę daugiau žmonių, mes tave nudobsime.

- Klausyk, Lustikai, - žvilgtelėjęs į laikrodį, ramiai atsakė Brendanas, - pagal Chaimo Vėberio kalendorių šiandien 25-ta mėnesio diena. Grįždamas stabtelėk prie Kislėjaus kameros ir primink, kad jau temsta.

Lustikas linktelėjo galva ir išspūdino lauk.

Užsidarius kabineto durims, Brendanas pasuko prie teleekrano sienoje, įjungė jį ir išvydo planetos paviršių. Lauke, esant 1° C temperatūrai, žliaugė lietus. Vanduo, srūvantis apsauginiais reflektoriais bei kamerų linzėmis, iškreipdavo šviesos spindulius, paversdamas išorinių objektų kontūrus išskydusiomis dėmėmis ir miglotais še-

šėliais. Tačiau Brendanas gerai žinojo, kas yra lauke - lygiai kaip narve uždarytas vilkas gerai įsidėmi prižiūrėtojo veidą. Ekranu viršuje buvo matyti kažkokia pilkšvai žalsva masė; jis atpažino storu kerpių kilimu nuklotą niaurią kalnų grandinę, smarkiai apirusią ir bebaigiančią sudūlėti. Tarp kalnų ir Tvirtovės plytėjo didžiulė lyguma, kiaurai permirkusi upokšnių vandeniu, subėgančiu nuo daugybės neiškilių kalvų. Vandenyje braidžiojo žvėrys. Baisingi purvais aplipę kūnai, atrodantys nelyginant milžiniški rieduliai vandenyne dugne, voliojosi jie neaprepiamame liūge, maklinėjo bekraštėje pažliugusioje pliurzėje, atkišę savo grasius snukius, o reikalui esant su neįtikėtinu vikrumu puldinėjo vienas kitą skerdynių ar giminės pratęsimo instinkto genami. Gigantiški, siaubingai išpampę begemotai, tačiau apdovanoti žaibiškais it katės refleksais. Knibždėdami lygumoje neva kokia šlykštybės jūra žvėrys rijo vieni kitus, poravosi tarpusavyje ir tik labai trumpam užsnūsdavo, atsukę nemirksinčias, būdraujančias akis Tvirtovės pusėn. Visą likusį laiką plėšrūnai daužė, graužė, gremžė gelžbetoninį Tvirtovės kupolą, mėgindami prasilaužti vidun.

Brendanas žvelgė į šitas pragaro išperas, jo krūtinė plačiai kilnojosi.

- Norėčiau būti tarp jų, - suniurzgė jis. - Aišku, sutraiškytumėte mane, bet vis dėlto norėčiau būti tarp jų. - Ir sunkiai atsiduso.

Nuspaudęs mygtuką, jis įjungė archajišką artillerijos pabūklų bateriją. Stebėjo, kaip pasiutusiai staugdami į banguotą lygumą nuskriejo sviediniai. Žybtelėjo purpurinė liepsna, sudrebėjo žemė, ir tolumoje ištiško didžiuliai purvo piltuvai. Sviediniams sprogu, greta esantys žvėrys metėsi į šalis ir sugulė pritrenkti, stengdamiesi kuo greičiau atsistoti ant kojų.

- Palūkėkite mažumėlę, - sušvokštė Brendanas ir nutraukė beprasmišką ugnį, - palūkėkite, kol pateksite mano Doneliui į nagus.

Jis išjungė ekraną ir nužingsniavo dešinėn, prie durų kupolo pertvaroje, už kurios buvo inkubatoriaus valdymo pultas. Už jo - dar vienerios durys, vedančios į specialų skyrių, užimančią bemaž ketvirtadalį kupolo ploto. Jame augo jų palikuonys. Būtent šiame skyriuje, hermetiškai izoliuotame nuo išorinio pasaulio, apsuptame nepalyginti storesne mūro siena negu bet kuri kita tvirtovės kupolo dalis, ir įrengti vieninteliai vartai į planetos paviršių. Netgi žlugus Tvirtovei, šita savarankiška slėptuvė slėptuvėje privalėjo išlikti neįveikiama dėl tiesiog fantastiško sienų storumo.

Valdymo pultas dengė visą slėptuvės prieškambario sieną. Nekreipdamas dėmesio į blausias televizijos ekranų akis ir po užraktu laikomą vartų jungiklį, jis atidžiai stebėjo matavimo prietaisų parodymus, patikrino inkubatoriaus vidaus temperatūrą, slėgimą, mirtinai jam nuodingą atmosferos sudėtį, kuri tačiau tinkama kvėpuoti jų jaunikliams. Paskui negrabiai užsidėjo senoviškas ausines ir įsiklausė į šurmulį inkubatoriaus viduje.

Jis atidarė spąstus Tvirtovės sienoje - į juos iškart pateko įsiutęs žvėris. Užšovęs spąstus, įleido žvėrį inkubatoriun ir kurį laiką klausėsi, kaip vaikai drasko ir ryja jį.

Grįždamas koridoriumi nakvoti, kapitonas stabtelėjo prie Chaimo Vėberio gyvenamosios kameros. Pro storas plienines duris išgirdo šeiminką meldžiantis:

- **Baruch Ata Adonai, Eloheynu...**

- Pašlovintas teesie mūs Viešpats, Visatos valdovas, įkvėpęs mums gyvastį, dvasios stiprybę, padovanojęs mums šią dieną, - tyliai pakartojo Brendanas. Ištaręs keletą kartų "šią dieną", nuėjo tolyn.

Žmona jau laukė jo. Brendanas tik burbtelėjo pasisveikindamas ir rūpestingai užšovė visus kameros durų skląščius. Netardama nė žodžio lūkuriavo, kol vyras atsisuko ir pažvelgė klausiančiu žvilgsniu į ją.

- Kas atsitiko, Sele?

- Vėl viskas iš naujo? - pagaliau prabilo ji.

- Taip, - linktelėjo jis.

- Falkoneris nieko kito neveikia, tik agituoja prieš tave.

- Žinau.

- O kodėl grasini Lustikui? - sunkiai atsiduso žmona. - Jis juk senesnės kartos atstovas, ir tai vienintelė žmonių grupė Tvirtovėje, kurią bent iš dalies pavyko patraukti į tavo pusę.

- Visų pirma, aš negrasinau. Bet jeigu jam taip pasirodė, tai tik todėl, kad patys pastatė mane į padėtį be išėjimo, o tuomet aš tampu agresyvus. Antra, visi jo išvedžiojimai nė sudilusio grašio neverti: už akių jis kaltina mane žmonių mulkinimu, bet tenka man garsiau užrikti, ir jis bemat prileidžia kelnes. Ir trečia, nesvarbu, kas mane remia - viskam vadovauju aš.

- Iš kuklumo tu nemirsi, ar ne? - niekinamai šyptelėjo žmona.

Brendanas perėjo į kitą kambario pusę ir atsėdo ant kyšančio iš sienos akmens luito, kuris atstojo jam lovą. Įsirėmęs pečiais į žemų lubų skliautą, tyliai atsakė:

- Jau daug metų, kai mes vedę, Sele. Nejaugi tu tik šiandien tai sužinojai?

- Ne, žinoma, ne.

- Na, matai.

- Tau net nesvarbu, ką apie tave galvoju aš.

- Svarbu, tačiau neturiu teisės kreipti į tai dėmesio.

- Taigi kad tau nusispjaut. Tau nusispjaut į visus, išskyrus save. Klausaisi tik ditirambų, skambančių savo galvoje. Vedei mane, nes žinojai, kad imi už žmoną geriausią veislinę patelę. Vedei mane, nes žinojai, kad jei tu pats ir nesugebėsi būti priešakyje žmonių, kurie atsikovo prarastą planetą, tai bent tavo sūnus bus didžiausias ir stipriausias iš savo bendraamžių.

- Keista, - atsiliepė Brendanas, - o Lustikas įsikalė į galvą, jog aš bijau netekti valdžios. Įdomu, kad abi nuomonės iš esmės neprieštarauja viena kitai. Pasirodo, aš iš tiesų esu tas, kuo pats pasiskelbiau.

- Nekenčiu, nekenčiu tavęs, - iškošė pro dantis

Selė, ir seilės ištryško purslais jai iš burnos. - Linkiu jiems nuversti tave nuo sosto dar prieš atsidarant inkubatoriaus vartams.

- Tai bent bus pokštas, jei jiems vis dėlto pavyks užgrobti valdžią. Prieš keletą metų aš taip perdirbau valdymo pultą, jog dabar esu vienintelis žmogus Tvirtovėje, žinantis, kaip su juo elgtis.

- Ką tu padarei?!

- Ką girdėjai.

- Jie nudės tave, kai tik aš viską jiems papasakosiu,

- Galvok, ką kalbi, Sele, nepilstyk iš tuščio į kiaurą. Nužudyti manęs neišdrįs, o sugalvoję imtis kankinimų, turės velnioniškai ilgai prakaituoti, kol aš ką nors išplepėsiu. Tik vargu ar jiems pavyks mane iškvosti: nejaugi pats pasirašysiu sau mirties nuosprendį? Tiesą sakant, žinojau, kad prasitarsi: įniršę žmonės dažnai lepteli ką nors panašaus. Štai kodėl aš niekada neleidžiu pykčiui aptemdyti proto. Turiu tikslą ir jį pasieksiu. O tau nepavyks priversti mane suklysti!

- Tu tikra pabaisa.

- Be abejo. Visi mes pabaisos. Pabaisos, siekiančios tikslo. O aš - tobuliausia pabaisa iš visų mūsų.....

Haris Harisonas

MISIONIERIUS

Kažkur viršuje, slepiama amžinų Veskerio planetos debesų, pasigirdo perkūnija. Griaudėjo vis stipriau. Pirklys Džonas Gartas stabtelėjo ir lėtai grimzdamas batais į purvą ėmė įdėmiai klausytis, iš kur sklinda garsas. Čia jis stiprėdavo, čia vėl pritildavo tankioje atmosferoje.

- Šis dundesys primena tavo kosminio laivo garsą, - tarė Itinas, veskeriečių įpročiu lėtai samprotaudamas. Kruopščiai apgalvojęs mintį, jis nuodugnai tyrinėjo visas iš jos išplaukiančias galimybes. - Bet tavo laivas vis dar ten pat, kur jį ir palikai. Tu vienintelis moki jį valdyt, o jei kas ir sugebėtų, mes būtume girdėję jį kylant į viršų. Na, o jei negirdėjome ir jei tai kosminio laivo garsas, vadinasi...

- Taip, tai kitas laivas, - užbaigė Gartas, taip pasinėręs į savo mintis, kad vargu ar būtų sulaukęs, kol pagaliau baigsis sudėtingi veskeriečio loginiai išvedžiojimai.

Iš tikrųjų, tai buvo kitas laivas, ir jis netrukus turėjo pasirodyti. Be abejo, laivas artinosi, reguliuojamas radijo pelengo - lygiai tokiu pat būdu

nusileido ir Gartas. Atvykėlis pastebės savo ek-rane Garto laivą ir pasistengs nutūpti kiek gali-ma arčiau jo.

- Tu gal geriau eik, Itinai, - paprašė Gartas. - Plauk vandeniui, kad greičiau pasiektum gyven-vietę. Liepk visiems pasitraukti į pelkes, visiškai ap-pleisti sausumą. Šis laivas leidžiasi valdomas autopiloto, ir tie, kurie pakliūs į variklio liepsną, iškeps akimirksniu...

Tokią netikėtą grėsmę suprato ir mažasis Veskerio planetos varliagyvis. Nespėjęs Gartui užbaigti sakinio, Itinas suglaudė rautytas nelyg šikšnosparnio ausis ir tyliai slystelėjo į arti-miausią kanalą. Taupydamas brangų laiką Gar-tas maknojo per purvą. Vos tik jis pasiekė gyven-vietės pakraščius, laivas išniro iš po žemai ka-bančio debesų sluoksnio taip griaudėdamas, kad, rodėsi, galva suplyš. Gartas prisimerkė nuo besileidžiančio laivo liepsnos liežuvio ir apimtas neaiškios nuojautos ėmė stebėti pilkšvai juodą žvaigždėlaivio siluetą.

Beveik ištisus metus Veskerio planetoje jis tramdė bet kokio bendravimo su žmonėmis ilge-sį. Ir nors giliai pasąmonėje slypintis bandos instinktas ragino su džiaugsmu pasitikti savo artimą, jo suktas pirklio protas karštligiškai

svarstė, ar šis vizitas atneš jam kokios naudos. Galimas daiktas, tai kito pirklio laivas, ir jo prekybos monopoliui Veskerijoje ateina galas. Kita vertus, galbūt tai visai ne prekinis laivas, ir dėl visa ko, lūkuriuodamas didžiulio paparčio paunksmėje, Gartas išsitraukė iš dėklo ginklą.

Leisdamasis laivas išdegino šimto kvadratinių metrų pelkėtą plotą; nurimo variklio gausmas, ir pro įkaitusio metalo sieną išlindo nusileidimo atmosferos. Sužvangėję metaliniai strypai įsmigo į suskirdusią žemę. Drėgname ore išsisklaidęs dūmų ir garų debesis ėmė leistis žemyn.

- Ei, Gartai, čiabuvių plėšike, kurgi tu esi? - plyšojo laivo garsiakalbis.

Laivo forma lyg ir buvo kažkur matyta, o prikimusio balso tembras išsklaidė bet kokias abejones. Išėjęs į laukymę ir skardžiai švilptelėjęs Gartas nusišypsojo. Laivo kylyje išdygęs mikrofonas pasisuko jo pusėn.

- Ką tu čia veiki, Singai? - sušuko Gartas į mikrofoną. - Taip nusigyvenai, kad negali susirasti kitos planetos, ir atsibeldei čia pasisavinti sąžiningo pirklio pelno?

- Sąžiningo?! - užriaumojo balsas garsiakalbyje. - Ir šitaip kalba žmogus, didesnę gyvenimo dalį praleidęs kalėjimuose ir viešnamiuose! At-

leisk man, jaunystės drauguži, bet negaliu likti su tavimi ir padėti tau plėsti šį Dievo ir velnio užmirštą Visatos užkampį. Aš keliauju į kur kas švaresnės atmosferos pasaulį, kur manęs laukia dideli turtai. Štai pasitaikė proga dorai užsidirbti, tad parsisamdęs taksi vairuotoju stabtelėjau pakeliui. Aš atvežiau tau draugą, puikų pašnekovą - žmogų, užsiimantį visai kitais reikalais. Manau, jis galėtų padėti ir pačiam. Išlipčiau pasisveikinti, bet neturiu jokio noro paskui nežinia kiek laiko praleisti karantine. Keleivį išlaipinsiu krovinine platforma; tikiuosi, neatsisakysi jam padėti iškrauti daiktus.

Pagaliau nerimas, kad planetoje bus dar vienas pirklys, praėjo. Tačiau Gartą stebino nepažįstamas keleivis, kuris leidosi tokion kelionėn į žmonių negyvenamą planetą, nusipirkęs bilietą tik į vieną pusę. Ką slėpė neaiški užuomina linksma me Singo balse? Gargas apėjo laivą iš kitos pusės, kur nusileido krovininė platforma, ir pamatė žmogų, nesėkmingai dėliojančią ryšulius. Šis atsiskuko, ir Gargas, išvydęs aukštą klieriko apykaklę, suprato, kodėl Singui buvo taip linksma.

- Ko jūs čia atsibeldėte? - piktai paklausė Gargas, nepajėgdamas susivaldyti.

Tikriausiai atvykėlis pastebėjo, kaip nesvetin-

gai jį sutinka, tačiau nekrepė į tai dėmesio ir nuplėšęs nuo platformos šypsodamasis padavė ranką.

- Tėvas Markas, - prisistatė jis. - Iš Misionierių brolijos. Man labai malonu...

- Aš klausiu, ko jūs čia atsibeldėte? - šįsyk Gargas susitvardė, balsas buvo šaltas ir ramus. Jis žinojo, ką reikia daryti, tad veikti reikėjo tuoj pat arba niekad.

- Norėčiau paaiškinti, - vis dar geraširdiškai kalbėjo tėvas Markas. - Pirmą kartą mūsų Misionierių brolija surinko pakankamai lėšų dvasininkams, vykstantiems į tolimiausius pasaulius. Man labai pasisekė...

- Pasiimkite savo daiktus ir grįžkite į laivą. Čia jūsų niekas nepageidauja, juolab kad neturite jokios teisės pasilikti. Jūs būsite mums našta, ir nė vienas šios planetos čiabuvis jums nepasirūpins. Tad grįžkite į laivą.

- Sere, aš nežinau, kas jūs esate ir kodėl sakote netiesą, - paprieštaravo kunigas. Jis kalbėjo vis dar ramiai, nors šypsena veide išblėso. - Aš labai nuodugniai išstudijavau Galaktikos įstatymus ir susipažinau su planetos istorija. Čia nėra nei ligų, nei žvėrių, kurių aš turėčiau bijoti. Be to, tai atvira planeta, ir kol Kosmoso komitetas nepa-

keitė šio statuso, turiu tokią pat teisę čia pasilikti, kaip ir jūs.

Taip, žmogus teisingas, bet Gartas nenorėjo su tuo sutikti. Jis mulkino dvasininką, tikėdamasis, kad šis nežino savo teisių. Bet kunigas žinojo. Vadinasi, tėra vienintelė, tiesa, nemaloni, išeitis, ir kol nevelu, reikia ja pasinaudoti.

- Grįžkite į laivą! - su neslepiaama pagieža suriko Gartas. Lengvu judesiu ištraukęs iš dėklo ginklą, jis atkišo juodą jo vamzdį. Nuo kunigo pilvo ginklą skyrė tik keletas sprindžių. Žmogus perbalo, bet nepajudėjo iš vietos.

- Po velnių, Gartai, ką čia išdarinėji! - sušvokštė garsiakalbyje pasigirdęs Singo balsas. - Vyrukas sumokėjo už kelionę, ir tu neturi jokios teisės išvyti jo iš planetos.

- Aš turiu šią teisę, - patikslino Gartas, pakėlęs ginklą ir taikydamas kunigui į kaktą. - Duodu trisdešimt sekundžių grįžti į laivą, kitaip nuspaudžiu gaiduką.

- Man atrodo, tu arba išsikraustei iš proto, arba juokauji, - rėžė ausis suirzęs Singo balsas. - Jei juokauji, tai nevykusiai, ir bet kuriuo atveju tau geruoju nesibaigs. Atmink, kur du pešasi, trečias laimi!

Pasigirdo masyvių krumpliaračių dundesys, laivo šone pasisuko distancinio valdymo keturvamzdės patrankos bokštelis ir nusitaikė į Grantą.

- Tai štai, nuleisk ginklą ir padėk tėvui Markui pernešti daiktus, - įsakė iš garsiakalbio sklindantis balsas, o po kiek laiko linksmai pridūrė: - Kad ir kaip norėčiau tau padėti - negaliu. Aš manau, tai puiki proga pakalbėti su tėvu Marku. Beje, skridamas iš Žemės aš taip pat turėjau šią galimybę.

Skaudžiai nusivylęs Gartas įgrūdo ginklą į dėklą. Išsišiepęs ligi ausų tėvas Markas žengė į priekį ir iš sutanos kišenės ištraukęs Bibliją iškėlė ją.

- Mano sūnau, - tarė jis.

- Aš jums ne sūnus, - iškošė pro dantis Gartas, jausdamas pralaimėjimo kartelį.

Jis iš pykčio sugniaužė kumštį, bet paskui šiaip ne taip susitvardęs atgniaužė jį ir šėrė kunigui delnu. Smūgis partrenkė atvykėlį žemėn, o pasklidę knygos lapai nupleveno į tirštą purvą.

Itinas ir kiti veskeriečiai abejingai stebėjo šį incidentą, tad Gartas nė nesistengė nieko aiškinti.

Jis pasuko namų link, bet atsigrįžęs atgal pamatė, kad čiabuviai stovi kaip įbesti.

- Atvyko naujas žmogus, - pasakė jis. - Padėsite pernešti atsivežtus daiktus. Jeigu neturės kur jų padėti, galite sukrauti į prekių sandėlį, kol pats susiras gyvenamąją vietą.

Gartas matė juos krypuojant per aikštelę laivo pusėn. Įėjęs į savo namo vidų jis taip smarkiai trenkė durimis, kad net sudužo vieno lango stiklas. Su tokiu pat malonumu, nors ir gailėdamas, Gartas atkimšo paskutinį butelį airiško viskio, kurį laikė ypatingai progai. Išties, tai buvo ypatinga proga, bet ne visai tokia, kokios tikėjosi Gartas. Viskis buvo geras - jo gurkšnis taip nudegino gerklę, kad burnoje beveik neliko nemalonaus skonio, jei Gartui būtų pavykę juos apmauti, dabar nereikėtų krimsti nagų iš apmaudo. Bet jam nepasisekė, ir prie šios nesėkmės skausmo prisidėjo dar ir tai, kad Gartas apsijuokė. Singas išsinešdino net neatsisveikinęs. Sunku pasakyti, kokį įspūdį padarė jam šis spektaklis, tačiau galima neabejoti, jog grįžęs Žemėn pripaistys nebūtų dalykų. Tiek to, apie tai Gartas pagalvosiąs kitą kartą, o dabar jam reikia kaip nors susitaikyti su misionieriumi. Žvelgdamas pro langą, jis pastebėjo dvasininką, kuris pliaupiant lietui

stengėsi pastatyti sudedamą palapinę. Kaimelio gyventojai irgi išsirikiavę žiūrėjo į kunigą. Savai me suprantama, niekas nė nebandė padėti naujakuriui.

Kai palapinė buvo pastatyta ir į vidų buvo su-
nešti lagaminai bei dėžės, nustojo lyti. Viskio bu-
telyje liko mažiau nei pusė, ir Gartas suprato,
kad nėra prasmės atidėlioti neišvengiamo susi-
tikimo. Jis iš tikrųjų ieškojo progos pasikalbėti su
atvykėliu. Po ištisų vienatvės metų net nemalonus
incidentas neįstengė numalšinti jo troškimo
pabendrauti su koku nors žmogumi. "Ar su-
tinkate su manimi papietauti? Džonas Gartas", -
užrašė jis kitoje nereikalingo važtaraščio pusėje.
Galimas daiktas, senis bijo ateiti, bet kito kelio
susipažinti su kunigu nebuvo. Pasiraušęs po
lova, Gartas surado ganėtinai didelę dėžę ir įdė-
jo ten savo ginklą. Be jokios abejonės, Itinas
laukė už durų, nes buvo jo eilė eiti Informacijos
rinkėjo pareigas. Gartas atidarė duris ir padavė
jam raštelį su dėže.

- Perduosi tai naujam žmogui, - tarė jis.

- Ar naujo žmogaus vardas Naujas Žmogus? -
paklausė Itinas.

- Ne! - šiurkščiai atšovė Gartas. - Jo vardas Mar-
kas. Bet aš prašau tave perduoti štai šitą siun-

tinį, o ne kalbėti su juo.

Kaip ir visada, jei tik jis netekdavo kantrybės, priekabūs veskeriečiai laimėdavo ginčą.

- Tu gal ir neprašai, kad aš su juo kalbėčiau, - neskubėdamas dėstė savo mintis Itinas, - bet Markas gali mane užkalbinti. Be to, ir kiti gali paklausti jo vardo, ir jei aš nežinosiu, kaip jį vad...

Itinas nutilo, nes Gartas užtrenkė duris. Tiesą sakant, tai neturėjo jokios reikšmės, nes susitikimo metu - nesvarbu, ar tai būtų po dienos, savaitės ar net mėnesio - Itinas pradėdavo savo monologą lygiai tuo pačiu žodžiu, kuriuo jis buvo nutrauktas, ir gromuliuodavo mintį tol, kol visiškai išsisemdavo. Gartas tyliai nusikeikė ir atskiedė vandeniu keletą užsilikusią skanių koncentratų.

- Įeikite, - paprašė jis, išgirdęs tylų stuksenimą į duris. Kunigas įėjo į kambarį ir atkišo dėžę su ginklu.

- Dėkui už siuntinį, misterai Gartai, laiminu dvasią, privertusią jus tai padaryti. Negaliu suvokti, kas jums sukėlė tokį nepasitenkinimą, kai išlipau iš laivo, bet, manau, geriau visa tai užmiršti, jei jau ruošiamės gyventi šioje planetoje galai žino kiek.

- Gersite? - paklausė Gartas, paėmė dėžę ir parodė į butelį ant stalo. Jis pripylė sklidinai dvi stiklines ir vieną padavė kunigui. - Kaip tik dėl to ir kviečiau jus, nes norėčiau paaiškinti, kodėl taip atsitiko. - Minutėlę niūriai žvelgė į savo stiklinę, paskui pakėlė ją ir paragino svečią. - Visata didelė, ir mes turime įsikurti joje kaip galima jaukiau. Į Jūsų Šviesybės sveikatą!

- Viešpats su jumis, - tarė tėvas Markas ir taip pat pakėlė stiklinę.

- Nei su manimi, nei su šia planeta, - pareiškė Gartas. - Štai čia ir visa esmė. - Nugėręs pusę stiklinės jis atsiduso.

- Jūs kalbate taip, norėdamas mane priblokšti? - šypsodamasis paklausė šventikas. - Užtikrinu, nieko iš to neišeis.

- Nesiruošiu jūsų priblokšti. Turėjau galvoje visai ką kita. Tikriausiai pavadinsite mane ateistu, mat esu visiškai abejingas religiniam prietaisams. Antai šitie čiabuviai, paprasti ir beraščiai, gyvena sau akmens amžiuje ir puikiausiai apsieina be antgamtinės mistikos, be Dievo. Aš vyliausi, jog jie ir toliau taip gyvens.

- Negali būti! - pasipiktino kunigas. - Jūs norite pasakyti, kad jie netiki nei Dievu, nei pomirtiniu gyvenimu? Jie turės mirti.....

Pastabos

- 1) Sveikas ir sudie (lot.)
- 2) *Eshcerichia coli* - žarnų bakterija.
- 3) Harpwell - maždaug: tarsi arfa skambantis šaltinis (*angl.*)